

چکیده مقاله‌ها به فارسی

اثر تکانه های قیمت نفت بر سیاست مالی صلاحیددی در کشورهای منتخب عضو اوپک: خودرگرسبون برداری ساختاری پانلی

مرضیه دیندار رستمی : گروه اقتصاد، دانشگاه الزهراء، تهران، ایران.

شمس اله شیرین بخش ماسوله* : گروه اقتصاد، دانشگاه الزهراء، تهران، ایران.

زهرا افشاری : گروه اقتصاد، دانشگاه الزهراء، تهران، ایران.

چکیده

هدف مقاله حاضر بررسی اثرات تکانه های قیمت نفت بر سیاست های مالی صلاحیددی در کشورهای عضو اوپک منتخب طی دوره ۲۰۱۵-۱۹۸۰ است. از این رو، واکنش پویای ناهمگن بر تکانه های ساختاری با به کارگیری رویکرد خودرگرسبون برداری ساختاری پانلی (PSVAR) برآورد می گردد. با توجه به نتایج پژوهش حاضر، اثر تکانه نفتی بر سیاست مالی صلاحیددی در کوتاه مدت مثبت؛ اما در درازمدت مطابق مباحث نظری، بی اثر است. همچنین، تکانه های نفتی موجب افزایش تورم و مخارج دولت و نیز کاهش رشد اقتصادی؛ مطابق پدیده نفرین منابع؛ در کشورهای منتخب عضو اوپک می گردد. علاوه برآن، بررسی تجزیه واریانس نشان داد که، بیشترین میزان اثرگذاری بر تغییرات سیاست های مالی صلاحیددی متعلق به متغیرهای مخارج دولت و رشد اقتصادی است. اثر سیاست های مالی صلاحیددی بر رشد اقتصادی در کشورهای منتخب عضو اوپک، بر خلاف نظریه کینزی و مطابق برخی مطالعات صورت پذیرفته، منفی است. با توجه به این که، سیاست های مالی صلاحیددی نقش پررنگی در تصمیمات کشورهای یادشده ایفا می کنند، نتایج گواه بر محدودیت اختیارات دولت ها در کشورهای عضو اوپک، به منظور مقابله با کاهش رشد اقتصادی و نوسانات تولید است.

کلیدواژه‌ها: خودرگرسبون برداری ساختاری پانلی (PSVAR)؛ کشورهای عضو اوپک؛ سیاست مالی صلاحیددی؛ تکانه قیمت نفت.

طبقه بندی JEL : E62, O56, H69

* sh.shirinbakhsh@alzahra.ac.ir

بررسی تاثیر حقوق مالکیت بر کارآفرینی: شواهدی از برخی کشورهای منبع محور، کارایی محور و نوآوری محور

علی حسین صمدی* : بخش اقتصاد، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران.
سارا تقا : بخش اقتصاد، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران.

چکیده

کارآفرینی به عنوان محرک رشد اقتصادی تحت تأثیر عوامل و محیط های متعددی است. در این میان، نهادها نقش به سزایی در گرایش افراد به سمت کارآفرینی (ضرورت و فرصت) دارند. هدف مقاله حاضر، بررسی تأثیر حقوق مالکیت بر کارآفرینی فرصت و ضرورت در برخی کشورهای منتخب منبع محور، کارایی محور و نوآوری محور است. نتایج به دست آمده بر اساس داده های پانل نامتوازن در سال های ۲۰۰۵ تا ۲۰۱۵ نشان می دهد که در گروه منبع محور، حقوق مالکیت اثر معناداری بر کارآفرینی فرصت ندارد؛ در حالی که اثر منفی بر کارآفرینی ضرورت دارد. در گروه کارایی محور، حفاظت از حقوق مالکیت، زمینه مناسب برای کارآفرینی فرصت فراهم می کند و کارآفرینی ضرورت را کاهش می دهد، اما در گروه نوآوری محور، بهبود وضعیت حقوق مالکیت، کارآفرینی فرصت و ضرورت را افزایش می دهد. این نتایج حکایت از این دارند که تأثیر حقوق مالکیت بر کارآفرینی (فرصت و ضرورت) به سطح توسعه اقتصادی کشورها بستگی دارد.

کلیدواژه ها: حقوق مالکیت؛ کارآفرینی فرصت؛ کارآفرینی ضرورت؛ سطح توسعه؛ پانل نامتوازن.

طبقه بندی JEL: O34, K11, D23

* asamadi@rose.shirazu.ac.ir

پیش بینی تولیدات صنعتی در ایران: مطالعه تطبیقی شبکه های عصبی مصنوعی و سیستم استنتاج تطبیقی عصبی فازی

افسانه کاظمی مهرآبادی* : گروه اقتصاد، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران.
وحید تقی نژاد عمران : گروه اقتصاد، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران.
محمد ولی پور خطیر : گروه مدیریت صنعتی، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران.
سعید راسخی : گروه اقتصاد، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران.

چکیده

پیش بینی تولید صنعتی در امر برنامه ریزی کارآمد برای مدیران، نقش اساسی دارد. با وجود این که روش های آماری و ریاضی بسیاری برای پیش بینی وجود دارد، استفاده از الگوریتم های هوشمند با ویژگی های مطلوب در سال های اخیر پیشرفت قابل ملاحظه ای داشته است. در همین راستا، تحقیق حاضر درصدد است تا با استفاده از رویکردهای شبکه های عصبی مصنوعی و سیستم استنتاج تطبیقی عصبی فازی، علاوه بر ارزیابی وضعیت فعلی تولیدات صنعتی، وضعیت آینده تولیدات صنعتی را پیش بینی نماید. برای طراحی الگوی پیش بینی، از داده های فصلی نیروی کار، سرمایه، سرمایه انسانی، باز بودن تجاری، نقدینگی، تسهیلات اعطایی بانک ها به بخش صنعت به عنوان متغیرهای ورودی و ارزش افزوده تولیدات صنعتی به عنوان متغیر خروجی در بازه زمانی ۱۳۶۷ تا ۱۳۹۶ استفاده، و بر اساس آن، تولیدات صنعتی فصل های سال ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹ پیش بینی شده است. ارزیابی الگوهای شبکه های عصبی مصنوعی و سیستم استنتاج تطبیقی عصبی فازی با استفاده از شاخص های میانگین مربعات خطا (MSE) و درصد میانگین مطلق خطای پیش بینی (MAPE) بیان کننده خطای کمتر و قدرت پیش بینی بیشتر سیستم استنتاج تطبیقی عصبی فازی در مقایسه با الگوی شبکه های عصبی مصنوعی است. یافته های تحقیق، گویای کارایی بیشتر سیستم استنتاج تطبیقی عصبی فازی برای پیش بینی تولیدات صنعتی است که می تواند به سیاست گذاران در امر برنامه ریزی و ایجاد راهبرد مؤثر برای آینده کمک کند.

کلیدواژه ها: پیش بینی؛ تولیدات صنعتی؛ شبکه عصبی مصنوعی؛ سیستم استنتاج تطبیقی عصبی فازی.

طبقه بندی JEL : E27, O14

* akazemi@modares.ac.ir

تأثیر سیاست پولی بر متغیرهای کلان اقتصادی با فرض محدودیت وثیقه

هادی کشاورز* : گروه اقتصاد، دانشگاه خلیج فارس، بوشهر، ایران.
حجت پارسا : گروه اقتصاد، دانشگاه خلیج فارس، بوشهر، ایران.

چکیده

هدف این مقاله، بررسی اثر سیاست پولی بر تولید و تورم در شرایط محدودیت وثیقه است. به این منظور یک الگوی تعادل عمومی پویای تصادفی برای شرایط اقتصاد ایران طراحی شده است. برای رفتار بانک مرکزی دو سناریو در نظر گرفته شده است. سناریوی اول بر اساس شکاف تولید و تورم الگو سازی شده است. در سناریوی دوم که بر اساس قاعده کلان احتیاطی طراحی شده، قاعده پولی بر اساس شکاف تولید، تورم و قیمت مسکن از مقادیر وضعیت پایدار الگوسازی شده است. بررسی توابع عکس‌العمل آنی در دو سناریو نشان می‌دهد که تکانه پولی، تولید و تورم را افزایش می‌دهد. از دیگر سو، اثر تکانه پولی بر مصرف خانوارهای صبور (قرض دهنده) مثبت و برای خانوارهای کم طاقت (قرض گیرنده) منفی است. همچنین مقایسه روند تولید ناخالص داخلی و داده‌های شبیه‌سازی شده نشان می‌دهد که چنانچه بانک مرکزی علاوه بر شکاف تولید و تورم، نسبت به شکاف قیمت مسکن هم واکنش نشان دهد، تاثیر گذاری سیاست پولی تقویت می‌شود.

کلیدواژه‌ها: سیاست پولی؛ محدودیت وثیقه؛ قاعده کلان احتیاطی؛ الگوی تعادل عمومی پویای تصادفی.

طبقه‌بندی JEL : E52, E58, G20, C60

*hd.keshavarz@pgu.ac.ir

الگو سازی و مقایسه شبکه های عصبی مصنوعی مبتنی بر روش گروهی پردازش داده ها و تابع پایه شعاعی در پیش بینی مصرف فرآورده های نفتی در بخش کشاورزی

مجتبی عباسیان : گروه اقتصاد، دانشگاه دریاوردی چابهار، چابهار، ایران.
 علی سردار شهرکی* : گروه اقتصاد کشاورزی، دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان، ایران.
 جواد شهرکی : گروه اقتصاد، دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان، ایران.

چکیده

امروزه انرژی نقش مهمی در توسعه جوامع بشری بازی می کند. توجه به نقش تقاضای انرژی در سیاست گذاری و تصمیم گیری در تولید، توزیع و عرضه آن و اهمیت حیاتی انرژی به ویژه سوخت های فسیلی به عنوان عاملی تأثیرگذار بر کشاورزی تولید در ایران، برای کشف مصرف انرژی ضروری است. پیش بینی میزان مصرف فرآورده های نفتی توسط بخش کشاورزی می تواند به مدیران و برنامه ریزان کمک کند تا شیوه های مدیریت صحیحی را برای مصرف خود اتخاذ کنند. در حال حاضر، شبکه های عصبی مصنوعی به عنوان ابزاری قدرتمند برای تجزیه و تحلیل و الگوسازی روابط ناخطی در نظر گرفته می شوند. در مطالعه حاضر، از شبکه های عصبی مصنوعی مبتنی بر روش گروهی پردازش داده ها و تابع پایه شعاعی برای تخمین میزان مصرف فرآورده های نفتی توسط بخش کشاورزی استفاده شده است. پارامترهای زیرین برای انتخاب ارزش افزوده به قیمت ثابت، جمعیت روستایی، مساحت زمین کشاورزی، مکانیزاسیون کشاورزی (تراکتور) و میزان مصرف فرآورده های نفتی، برق، قیمت فرآورده های نفتی و کل انرژی مصرفی بخش کشاورزی برای دوره ۲۰۱۷-۱۹۶۷ انتخاب شده است. مقایسه شاخص های میانگین مربعات خطا (MSE)، درصد میانگین مطلق خطای پیش بینی (MAPE) و MAE برای الگوهای روش گروهی پردازش داده ها و تابع پایه شعاعی نشان می دهد که شبکه عصبی مبتنی بر روش گروهی پردازش داده ها بسیار قادر به الگوسازی مصرف انرژی بخش کشاورزی است.

کلیدواژه ها: پیش بینی؛ شبکه عصبی مصنوعی؛ نفت؛ تابع پایه شعاعی؛ روش گروهی پردازش داده ها؛ بخش کشاورزی.

طبقه بندی JEL : C45, Q19

* a.s.shahraki@eco.usb.ac.ir

عوامل تعیین کننده انتخاب شیوه های حمل و نقل غیررسمی در شهر نورث سنترال ایلورین نیجریه

احمد یاکوبو : بخش اقتصاد، دانشگاه ایلورین، ایلورین، نیجریه.

محمد اوجولپ* : بخش اقتصاد، دانشگاه ایلورین، ایلورین، نیجریه.

جمیل ثانی : بخش اقتصاد، دانشگاه ایلورین، ایلورین، نیجریه.

چکیده

حمل و نقل برای ادامه فعالیت های اقتصادی روزمره جامعه ضروری است. شیوه های حمل و نقل غیر رسمی مختلفی در نیجریه وجود دارد. این مطالعه به تعیین عوامل موثر بر انتخاب حمل و نقل غیررسمی در بین مسافران در شهر نورث سنترال ایلورین نیجریه پرداخته است. روش جمع آوری داده ها پرسشنامه ای بوده است. این پرسشنامه از ۱۰۰ نفر از مسافران در شهر ایلورین و به صورت تصادفی تکمیل شده است. همچنین برای تحلیل داده ها از الگوی لاجیت چند جمله ای استفاده شده است.

نتایج نشان داده اند که درآمد و اندازه خانوار تعیین کننده های اصلی انتخاب شیوه حمل و نقل غیررسمی هستند. این مطالعه به این نتیجه رسید که مسافران بر اساس درآمد و هزینه حمل و نقل، از بین شیوه های مختلف حمل و نقل غیر رسمی در شهر ایلورین نیجریه انتخاب می کنند.

کلیدواژه‌ها: حمل و نقل؛ خانوار؛ درآمد؛ هزینه.

طبقه بندی JEL : O17, L91, C83

* ajuolape.ma@unilorin.edu.ng

تجزیه و تحلیل تجربی از راهبرد رقابت و نرخ انتقال ارز

سعید راسخی : گروه اقتصاد، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران.
زهرا شیدائی* : گروه اقتصاد، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران.

چکیده

هدف این مقاله، مطالعه رفتار قیمت‌گذاری بنگاه‌ها از طریق نرخ انتقال ارز با توجه به راهبرد رقابتی بین آن‌ها است. شواهد تجربی با استفاده از داده‌های قیمتی صادراتی در سطح خرد، حاکی از وجود وابستگی بین نرخ انتقال ارز بنگاه و راهبرد رقابتی بنگاه‌ها است. پس از طبقه‌بندی بنگاه‌ها در دو گروه، برپایه راهبرد رقابتی آن‌ها، نشان داده می‌شود که بنگاه‌های درگیر در راهبرد رقابتی مکمل، نسبت به بنگاه‌های با راهبرد رقابتی جانشینی، نوسانات نرخ ارز را بیشتر به قیمت‌های صادراتی عبور می‌دهند؛ درحالی که، بنگاه‌های با راهبرد جانشین در مقایسه با بنگاه‌های درگیر در راهبرد رقابتی مکمل، در واکنش به تضعیف نرخ ارز، تمایل بیشتری به افزایش حجم صادراتی خود دارند.

کلیدواژه‌ها: راهبرد رقابت؛ راهبرد مکمل؛ راهبرد جانشین؛ نرخ انتقال ارز؛ ایران.

طبقه‌بندی JEL : D22, L11, F14

* Sheidaee_zahra@yahoo.com

عوامل حیاتی موفقیت گذار به اقتصاد یادگیرنده در کشورهای در حال توسعه مطالعه موردی ایران با رویکرد نظریه داده بنیاد

بهنام عبدی* : گروه مدیریت، دانشگاه افسری امام علی (ع)، تهران، ایران.
سید حمید خدادادحسینی : گروه مدیریت، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران.

چکیده

یکی از ویژگی‌های بارز دنیای امروز، تغییرات سریع در حوزه‌های مختلف اقتصادی، فناورانه، اجتماعی و سیاسی است که با میزان قابل توجهی از عدم قطعیت مشخص می‌شود. برای بقاء در این اقتصاد پیچیده که مدام در حال تغییر است، گذار موفق کشورهای در حال توسعه به اقتصاد یادگیرنده یک ضرورت است. هدف مقاله حاضر، بررسی عوامل قابل توجه در گذار موفق کشورهای در حال توسعه به اقتصاد یادگیرنده است. از طرف دیگر، برابر آموزه‌های اقتصاد تکاملی، کشورها وابسته به مسیر هستند، یعنی تفاوت‌ها در ساختارها و نهادهای یک اقتصاد، ماهیتی ویژه به هر نظام اقتصادی اعطاء می‌کنند که چالش‌های ویژه هر کشور را در مواجهه با تغییر به اقتصاد یادگیرنده به همراه دارد. بر این اساس و با توجه به شواهد موجود در ایران، در پژوهش کیفی، استقرایی و اکتشافی حاضر با استفاده از رویکرد نظریه داده بنیاد و تحلیل کمی مکمل آن با داده‌های حاصل از پیمایش، الگویی برای تحلیل عوامل موفقیت گذار ارائه شده است. یافته‌های حاصل در قالب الگوی پارادایم ارائه شده‌اند که برابر آن، تفکر گذار به عنوان شرایط علی؛ فناوری اطلاعات و ارتباطات، سرمایه اجتماعی و شرایط اقتصاد کلان به عنوان شرایط مداخله‌گر؛ نهاد سیاست به عنوان طبقه محوری؛ تعامل دولت، صنعت و دانشگاه، بنگاه‌های یادگیرنده، یادگیری همکارانه مبتنی بر اعتماد متقابل، نظام ارتقاء یافته آموزش و پژوهش و توسعه منطقه‌ای به عنوان راهبرد ها، عواملی هستند که به اقتصاد یادگیرنده منتهی خواهند شد.

کلیدواژه‌ها: اقتصاد یادگیرنده؛ اقتصاد دانش بنیان؛ گذار؛ نهاد سیاست؛ نظریه پردازی داده بنیاد؛ ایران.

طبقه‌بندی JEL : O5, E02, P4, O2, O1

* babdi@modares.ac.ir

شکست بازار بین بانکی و اثر مقررات بال ۳ در ایران: کاربردی از یک الگوی تعادل عمومی پویای تصادفی

مرضیه پیراحمدی : گروه اقتصاد، دانشگاه الزهراء، تهران، ایران.

زهرا افشاری* : گروه اقتصاد، دانشگاه الزهراء، تهران، ایران.

مهدي صارم : اداره بررسی ها و سیاست های اقتصادی بانک مرکزی ج.ا.ا، تهران، ایران.

چکیده

به منظور مبادلات بین بانک ها، بازار بین بانکی در سال ۱۳۸۷ در ایران تاسیس شد. هدف اصلی این بازار حذف کمبود نقدینگی نظام بانکی در یک نرخ انتخابی بانک مرکزی ایران است. اهمیت این نرخ آن است که نرخ های بهره بازار را از طریق اثرگذاری بر ترانزنامه بانک ها تحت تاثیر قرار می دهد. از آنجا که ترانزنامه بانک ها همچنین تحت تاثیر قوانین بانکی از قبیل قوانین بال قرار می گیرند، در این مقاله، اثرات بازار بین بانکی در ایران با در نظر گرفتن مقررات بال ۳ در نظام بانکی بررسی می شود. لذا، یک الگوی تعادل عمومی پویای تصادفی که شامل بازار بین بانکی است، طراحی شد. پارامترهای ساختاری الگو با روش بیزین و داده های فصلی طی دوره ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۴ تخمین زده شد. سپس، اثر یک تکانه مثبت بازار بین بانکی بر پویایی های اقتصاد بررسی شد. نتایج نشان می دهد که افزایش نرخ بهره بازار بین بانکی منجر به بی ثباتی در اقتصاد می شود. همچنین افزایش در ذخایر نقدینگی و کفایت سرمایه، همانطور که در مقررات بال ۳ ذکر شده، اثرات منفی تکانه بازار بین بانکی بر متغیرهای اقتصاد کلان را کاهش داده و بنابراین اقتصاد باثبات تر می شود.

کلیدواژه ها: بازار بین بانکی؛ مقررات بال ۳؛ تعادل عمومی پویای تصادفی؛ ذخایر نقدینگی؛ ذخایر کفایت سرمایه؛ ایران.

طبقه بندی JEL: C61, E37, E51, E58, G21

* z.afshari@alzahra.ac.ir

پویایی‌های فشار بازار ارز و تورم در ایران: رویکرد چرخش رژیم

سیدیحیی ابطحی* : گروه اقتصاد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد یزد، یزد، ایران.
الهام امراللهی بیوکی : گروه اقتصاد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات، تهران، ایران.

چکیده

این مطالعه واکنش پویای فشار بازار ارز به وضعیت‌های مختلف بازار ارز و تورم در اقتصاد ایران طی دوره‌ی ۱۳۹۶:۰۴-۱۳۶۷:۰۴ را تجزیه و تحلیل می‌کند. برای این منظور، شاخص فشار بازار ارز با استفاده از روش ادواردز (۲۰۰۲) و کوماه (۲۰۰۷) محاسبه شده است. نتایج این مطالعه با در نظر گرفتن تورم به عنوان متغیر آستانه و با استفاده از الگوی خودرگرسیون برداری آستانه‌ای نشان می‌دهد در رژیم تورمی پایین، متغیرهای باوقفه اثر معنی‌داری بر فشار بازار ارز ندارند؛ اما در رژیم تورمی بالا، تورم اثر معنی‌داری بر فشار بازار ارز دارد. همچنین، نتایج مطالعه با استفاده از الگوی خودرگرسیون برداری چرخشی مارکوف نشان می‌دهد که در معادلات تورم و فشار بازار ارز، ضرایب خودرگرسیونی در تمام وقفه‌ها و در هر دو رژیم معنی‌دار هستند و این بر ثبات الگوی برآورد شده تأکید می‌کند. نتایج آزمون علیت گرنجر بر اساس الگوی خودرگرسیون برداری چرخشی مارکوف نشان می‌دهد، زمانی که فشار بازار ارز به رژیم بالا چرخش می‌کند، تورم تأثیر معنی‌داری بر فشار بازار ارز دارد؛ اما در رژیم‌های با سطح پایین فشار بازار ارز، تورم علت گرنجری فشار بازار ارز نیست. فشار بازار ارز در رژیم‌های تورمی پایین می‌تواند بر تورم اثرگذار باشد، اگرچه فشار بازار ارز در رژیم‌های تورمی بالا علت گرنجری تورم نیست. بنابراین، سیاستگذاران باید توجه کنند که افزایش فشار بازار ارز در رژیم‌های تورمی پایین می‌تواند منجر به فشار بر قیمت‌ها شود. همچنین افزایش در ذخایر ارز خارجی منجر به چرخش فشار بازار ارز به رژیم‌های بالا می‌شود و فشارهای تورمی در هر سطحی از نرخ تورم می‌تواند فشار بازار ارز را تشدید کند و در این شرایط سیاستگذاران قادر به کنترل بازار ارز نخواهند بود. بنابراین چنانچه فشار بازار ارز کنترل شود، اثرات تورم بر فشار بازار ارز تداوم نخواهد یافت و این می‌تواند به عنوان یک نکته راهبردی مورد توجه سیاستگذاران قرار گیرد.

کلیدواژه‌ها: فشار بازار ارز؛ رژیم‌های تورمی؛ الگوی خودرگرسیون برداری چرخشی مارکوف؛ سیاست پولی؛ الگوی خودرگرسیون برداری آستانه‌ای؛ ایران.

طبقه‌بندی JEL : C32, E52, F31, F41

* abtahi@iauyazd.ac.ir